

SUOJELLUT RAKENNUKSET SUOMESSA

MÄÄRITYKSET JA KOHDEJOUKON KUVAUS

Muistio 8.12.2010

Museovirasto ja Ympäristöministeriö

Sisällys

OSA I MÄÄRITYKSET

Tausta

Rakennusten suojeleminen maankäyttö- ja rakennuslain nojalla

Rakennusten suojeleminen rakennussuojelulain nojalla

Kaikki merkittävät rakennukset eivät ole suojeltuja

OSA II MERKINNÄT, LUKUMÄÄRÄ, TIETOPOHJA JA ERITYISKYSYMYKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojellut rakennukset

Rakennussuojelulailla suojellut rakennukset

Valtion omistaman rakennuskannan suojeleminen annetulla asetuksella suojellut rakennukset

Kirkkolain nojalla suojellut rakennukset

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla suojellut rakennukset

OSA III VARSINAISIIN SUOJELTUIHIN RAKENNUKSIIN KUULUMATTOMAT

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valtakunnallisesti merkittävät kohteet

Kansainvälisten sopimusten tarkoittamat kohteet

Eri menettelytapasopimusten tarkoittamat kohteet

Luonnonsuojelulain nojalla suojelluiksi määrätyt rakennukset

Muinaismuistolain tarkoittamat kohteet

OSA I MÄÄRITYKSET

Kohde on suojeltu, kun sitä koskee lainsäädäntöön perustuvaa suojelusta tehty päätös.

Suomessa rakennukset voivat olla suojeltuja joko kaavoituksella maankäyttö- ja rakennuslain säädöksiin perustuen tai erityislaeilla. Nykyisin voimassa olevia erityislakeja ovat laki rakennusperinnön suojelemisesta (LaRS, tuli voimaan 1.7.2010), kirkkolaki ja laki ortodoksisesta kirkosta. Myös aiemmin voimassa olleiden säädösten (rakennussuojelulaki ja asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta) nojalla tehdyt suojelupäätökset ovat voimassa.

Kaavojen suojelumerkinnät ja niihin liittyvät kaavamääräykset vaikuttavat rakennusta koskevaan lupaharkintaan (rakennuslupa, toimenpidelupa, purkamislupa) sekä mm. rakennuksen energiatehokkuusvaatimuksiin. Tässä muistiossa käsitellään rakennusten suojelustatusta ja suojeltuja rakennuksia koskevaa tietopohjaa, ei laajempaa kysymystä kulttuuriympäristön vaalimisesta.

Tausta

Tarve määritellä ns. suojellut rakennukset on noussut esiin muun muassa rakentamista koskevien direktiivien kansallisen toimeenpanon yhteydessä. Direktiiveissä viitataan esimerkiksi suojeltuihin rakennuksiin, arkkitehtonisiin muistomerkkeihin ja kulttuuriperintöön.

Etsittäessä kansallisen toimeenpanon muotoja ja määrittämiä on tärkeitä määritellä ns. suojellut kohteet siten, että kohteet ovat yksiselitteisesti tunnistettavissa ja että ne on suojeltu jollain suomalaisen ohjaus- ja suojelujärjestelmän keinolla.

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (LaRS) ei olennaisesti muuta aiempaa rakennussuojeluprosessia, vaan muutokset koskevat lähinnä suojelun tavoitteita ja kriteereitä. Valtion erityisasema rakennusten omistajana poistuu, mutta aikaisemmin valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla suojellut rakennukset säilyvät edelleen suojeltuina.

Ilmastonmuutoksen hillitsemis- ja sopeutumistoimet edellyttävät muun muassa energiansäästöön pyrkiviä muutoksia olevassa rakennuskannassa. Myös rakennusten esteettömyyden näkökohdat ovat korostuneet. Kun olemassa olevaan rakennuskantaan kohdistuvat muutostarpeet ovat kasvaneet, samalla ovat kasvaneet haasteet rakennusten ominaisuuksien ja kulttuurihistoriallisen merkittävyyden entistä parempaan tunnistamiseen.

Jotta toimet osataan kohdistaa niin, ettei niiden yhteydessä menetetä ainutlaatuisia, harvinaisia, tietyille aikakaudelle tyypillisiä, erityisen hyvin säilyneitä tai historiallista kerroksisuutta ilmentäviä piirteitä, säädöksiin on tarpeellista tehdä tätä koskevia rajoituksia.

Rakennusten suojelu maankäyttö- ja rakennuslain nojalla

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suojelu perustuu

- alueiden käyttöä ja rakentamista koskeviin yleisiin tavoitteisiin,
- eri kaavatasoja koskeviin sisältövaatimuksiin,
- eri kaavatasoilla annettaviin suojelumääräyksiin sekä yleiseen turmelemiskieltoon ja
- kiinteistön ylläpitovelvollisuutta koskeviin määräyksiin.

Alueiden käytön suunnittelun lähtökohtana ovat maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:ssä säädetyt yleistavoitteet. Niiden mukaan alueiden käytössä tulee luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle. Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on lain 5 §:n mukaan vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää mm. rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista.

Rakentamisen ohjauksen tavoitteena on lain MRL:n 12 §:n mukaan edistää mm. viihtyisän ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamista ja rakentamista, joka perustuu elinkaariominaisuuksiltaan kestäviin ja taloudellisiin sekä kulttuuriarvoja luoviin ja säilyttäviin ratkaisuihin. Tavoitteena on myös edistää rakennetun ympäristön ja rakennuskannan suunnitelmallista ja jatkuvaa hoitoa ja kunnossapitoa.

Kaavojen sisältövaatimuksissa kulttuuriympäristön ja rakennusten vaaliminen on huomioitu seuraavasti:

- Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maiseman ja kulttuuriperinnön vaalimiseen (MRL 28 §).
- Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen (MRL 39 §).
- Asemakaavaa laadittaessa rakennettua ympäristöä tulee vaalia eikä siihen liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää (Asemakaavan sisältövaatimukset MRL 54 §).

Kaikilla kaavatasoilla (maakuntakaava, yleis- ja osayleiskaava, asemakaava) voidaan antaa määräyksiä alueen tai kohteen kulttuurihistoriallisen merkittävyyden / ominaisuuksien suojelemiseksi (MRL 30§, 41§ ja 57§). Jos kohde on kuntakaavoja uudemmassa maakuntakaavassa osoitettu suojelumerkinnöillä tai sitä koskee suojelumääräys, on tämä otettava ohjaavana merkintänä huomioon kuntakaavoja uudistettaessa tai jos kohdetta koskeva lupa-asia tulee ratkaistavaksi. Sama koskee uutta yleiskaavaa suhteessa sitä vanhempaan asemakaavaan.

MRL:n 118 §:n mukaan rakentamisessa, rakennuksen korjaus- ja muutostyössä ja muita toimenpiteitä suoritettaessa samoin kuin rakennuksen tai sen osan purkamisessa on huolehdittava siitä, ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kaupunkikuvaa turmella. Turmelemiskielto koskee niin rakentamisen arvokkaita yksityiskohtia kuin rakennetun ympäristön kokonaiskuvan vaalimista.

MRL:n 166§:n mukaan rakennus ympäristöineen on pidettävä sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää terveellisyyden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset eikä aiheuta ympäristöhaittaa tai rumenna ympäristöä. Suojeltujen rakennusten osalta

tätä yleistä kunnossapitovelvollisuutta on täsmennetty toteamalla, että kaavassa suojelluksi määrätyn tai rakennussuojelulain nojalla suojellun rakennuksen käytössä ja kunnossapitämisessä on lisäksi otettava huomioon rakennussuojelun tarkoitus. Tämän kunnossapitovelvoitteen toteutumista valvoo kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Rakennuksen purkaminen edellyttää kulttuurihistoriallisen merkittävyyden harkintaa lupaprosessin kautta. Jos rakennusta voidaan pitää historiallisesti merkittävänä tai rakennustaiteellisesti arvokkaana tai tällaisen kokonaisuuden osana, tarvitaan purkamislupa. Jos voimassaoleva rakennuslupa edellyttää purkamista, ei purkamislupaa erikseen tarvita, mutta rakennuslupan edellytyksenä on muun ohella se, mitä säädetään purkamislupan edellytyksistä (MRL 135 §). Rakennustaiteen ja kaupunkikuvan vaalimisen tavoite ja historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten turmelemiskiello (MRL 118 §) asettavat rakennus- ja purkamislupan myöntämiselle reunaehdoja.

Kulttuuriympäristön huomioon ottaminen voidaan toteuttaa ohjaamalla alueiden käyttöä niin, etteivät merkittävät piirteet alueen käyttötarkoituksen vuoksi vaarannu, osoittamalla alue- tai kohdemerkinnällä merkittävät kulttuuriympäristöt (ns. suojelumerkinnät SR, SRS, sr, srs sekä /s sekä maailmanperintökohdetta osoittavat un- aluerajaus ja suojelu- ja muinaisjäännöskohteita osoittavat kohdemerkinnät, maisema- alueita osoittava ma-aluemerkintä) ja antamalla suojelua koskevia kaavamääräyksiä.

Alueiden käytön ohjausta niin, ettei käyttötarkoitus vaaranna olevaa ympäristöä, pidetään yleisenä keinona kulttuuriympäristön ja rakennuskannan vaalimiseksi, eikä sitä voi vielä pitää suojeluna. Sen sijaan aluevaraukseen liitettävät suojelumääräykset sekä kohteeseen liitetyt suojelumerkinnät ja -määräykset ovat MRL:n mukaista suojelua. Suojelu voi kohdistua niin alueisiin kuin yksittäisiin rakennuksiinkin.

Rakennus on suojeltu MRL:n mukaan, kun sitä koskee kaavassa oleva suojelumerkintä ja/tai aluevaraukseen liitetty suojelumääräys.

Kaavojen suojelumerkintöjä ja -määräyksiä on selostettu seuraavissa MRL2000-julkaisusarjan oppaissa:

- 10 Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset
- 11 Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset
- 12 Asemakaavamerkinnät ja -määräykset

Rakennusten suojelu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaan kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämiseksi suojellaan kulttuurikehitykseen tai historiaan liittyviä rakennuksia, rakennusryhmiä ja rakennettuja alueita. Asemakaavoitetuilla alueilla tämä toteutetaan ensisijassa maankäyttö- ja rakennuslain säädösten nojalla asemakaavalla. Kun asemakaavalla suojellaan rakennussuojelulain tarkoittama kohde, voidaan kaavan mahdollistamissa rajoissa antaa vastaavanlaisia suojelumääräyksiä kuin rakennusperinnön suojelemisesta annetulla lailla suojehtaessa.

Lain (498/2010) tavoitteena on turvata rakennetun kulttuuriympäristön ajallinen ja alueellinen monimuotoisuus, vaalia sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä.

Kun rakennussuojelupäätöksen mukaan kohde on lain tarkoittama kohde, mutta sen suojelu tulee toteuttaa kaavoituksen keinoin, on kunnan tehtävä arvioida, onko kohdetta koskeva asemakaava ajanmukainen ja suojelun tavoitteet toteuttava. Asemakaava-alueilla rakennussuojelulain mukainen prosessi tuottaa viranomaisia koskevan asiantuntija-arvion kohteen merkittävydestä sekä lain mukaisuudesta.

Kaikki merkittävät rakennukset eivät ole suojeltuja

Suomessa kulttuurihistoriallisesti tai muusta syystä merkittäviksi määritetyistä (arvotetuista) kohteista vain pientä osaa koskee suojelupäätös. Suojeltujen kohteiden lista ei siten ole kattava merkittävyttä osoittava luettelo (tästä tarkemmin osassa II).

Kohteiden päätyminen suojelluiksi on jonkin verran sattumanvaraista, sillä lakia käytetään pääsääntöisesti esityksen pohjalta, ja tietyistä kohdejoukoista (esimerkiksi merkittävät seurantalot tai sairaalakokonaisuudet) suojeluesityksiä on tehty eri aikoina kohdekohtaisesti, kun säilymisen on katsottu sitä vaativan. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suojelu tapahtuu kuntien päätöksillä. Vaihtelu perustietojen, merkittävyyden määrittämisen ja suojelumerkintöjen käytön osalta on kunnittain suurta.

Valtion omistamia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ei ole kattavasti eikä systemaattisesti suojeltu, sillä monien kohteiden (esim. vankiloiden ja puolustushallinnon rakennusperinnön) suojelun on katsottu tarkoituksenmukaisimmin toteutuvan viranomaisyhteistyön pohjalta omistajahaltijan, käyttäjätahon ja Museoviraston kesken.

OSA II MERKINNÄT, LUKUMÄÄRÄ, TIETOPOHJA JA ERITYISKYSYMYKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojellut rakennukset

Asemakaava

Kohteen määrittely/merkinnät: Kaavamerkintäasetuksen suojelumerkinnät ja niistä suoraan johdetut merkinnät SR (Rakennussuojelualue), SRS (rakennussuojelulain nojalla suojeltu alue), /s (alue, jolla ympäristö säilytetään), s (suojeltava alueen osa), sr (suojeltava rakennus), srs (rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus)

(Kaavamerkinnät, MRL 2000-sarja 1, Ympäristöministeriö 2000; Asemakaavamerkinnät ja -määräykset, MRL 2000-sarja 12, Ympäristöministeriö 2003)

Kohteiden määrä: Valtakunnallisesti kattavaa tietoa ei saatavissa.

Tietopohja: Paikkatieto on saatavissa ao. kunnasta. Kohteiden määrästä kunnittain kertyy tietoa kaavoituksen seurantajärjestelmään (KATSE).

Suojelusta päättävä taho: Kunta.

Muuta: Käytössä on ympäristön ominaisuuksia osoittavia ja säilyttämään pyrkiviä merkintöjä, kuten sk (kaupunki- ja kyläkuvasuojelun tärkeä alue tai alueen osa) tai kp (kansallinen kaupunkipuisto), jotka eivät ole suojelumerkintöjä. Lisäksi käytetään tiettyyn rakennuksen osaan liittyviä suojelumääräyksiä (esim. js, suojeltu julkisivu), joiden ei voi katsoa tuovan suojellun rakennuksen statusta.

KATSEn tieto päivittyy kaavoituksen seurantatietojen kertymisen yhteydessä. Lukumäärään sisältyvät myös rakennussuojelulain tarkoittamat, asemakaavalla suojellut rakennukset. SYKEN näkemyksen mukaan KATSEn suojelutietojen kertyminen on jonkin verran epäluotettavaa.

Yleiskaava

Kohteen määrittely/merkinnät: Kaavamerkintäasetuksen mukaiset ja niistä suoraan johdetut suojelumerkinnät: SR (Rakennussuojelualue), SRS (rakennussuojelulain nojalla suojeltu alue), /s (alue, jolla ympäristö säilytetään) sekä suojelu-/muinaismuistokohdetta osoittava kohdemerkintä.

(Kaavamerkinnät, MRL 2000-sarja 1, Ympäristöministeriö 2000; Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset, MRL 2000-sarja 11, Ympäristöministeriö 2003)

Kohteiden määrä: Valtakunnallisesti kattavaa tietoa ei saatavissa.

Tietopohja: Paikkatieto on saatavissa ao. kunnasta.

Suojelusta päättävä taho: Kunta.

Muuta: Yleiskaavassa varsinkin alueilla, joille ei laadita asemakaavaa, voidaan käyttää asemakaavan merkintöjä sr (suojeltava rakennus), srs (rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus).

Maakuntakaava

Kohteen määrittely/merkinnät: Kaavamerkintäasetuksen mukaiset ja niistä johdetut suojelumerkinnät: SR (rakennussuojelualue), SM (muinaismuistoalue) ja suojelu-/muinaismuistokohdetta osoittava kohdemarkintä. Voidaan käyttää yleiskaavamerkintää /s.

Kohteiden määrä: Valtakunnallisesti kattavaa tietoa ei saatavissa.

Tietopohja: Maakuntakaavoituksen tietojärjestelmä MAKUPA.

Suojelusta päättävä taho: Maakunnan liitto, päätöksen vahvistaa Ympäristöministeriö.

Muuta: Maakunnallisesti merkittävät rakennusperintökohteet alueilla, joille ei ole tulossa maakuntakaavaa.

Rakennussuojelulla suojellut rakennukset

Kohteen määrittely: Määritetty rakennussuojelupäätöksessä, voi koskea rakennusta, rakennusryhmää tai rakennettua aluetta. Rakennukseen luetaan kuuluvaksi sen kiinteä sisustus.

Kohteiden määrä: 263, tilanne 20.5.2010.

Tietopohja: GISALU

Suojelusta päättävä taho: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)/ Ympäristöministeriö

Muuta: Asemakaavoitetulla alueella rakennussuojelulain tarkoittamien kohteiden suojelu todetaan rakennussuojelupäätöksessä useimmiten toteutettavan MRL:n mukaisella asemakaavalla. Näiden rakennussuojelulain tarkoittamien kohteiden suojelusta asemakaavalla ei ole seurantatietoa.

GISALUn tiedot rakennussuojelupäätöksiin sisältyvien rakennusten määrästä ovat vanhimpien päätösten osalta puutteelliset.

Valtion omistamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella suojellut rakennukset

Kohteen määrittely/merkinnät: Valtion omistamat asetuksella 480/85 suojellut kohteet sekä muutamat myöhemmin lisätyt kohteet. Tulkitaan uuden lain voimaan astuttua edelleen asetuksella suojelluiksi. Useimmissa kohteissa merkintä suojeluluokituksesta: S1 (rakennus suojellaan kokonaan), S2 (rakennus suojellaan osittain), S3 (rakennusryhmä suojellaan), S4 (rakennettu alue suojellaan)

Kohteiden määrä: Kohteita 193, joissa rakennuksia 665. Lisäksi Metsähallituksen vuonna 1994 suojellut eli "134 rakennusta, kaksi niihin liittyvää rakennusryhmää sekä

seitsemän rakennettua aluetta". Lisäksi on suojeltu muutamia yksittäisiä kohteita erillisillä päätöksillä. Yhteensä 800 rakennusta.

Tietopohja: Museovirasto, tilanne 20.5.2010.

Suojelusta päättävä taho: Ympäristöministeriö.

Muuta: suojeluluokituksesta päätetty 25.11.1987 MV:n ja rakennushallituksen kesken. Uuden rakennusperinnön suojelua koskevan lain 11 §:n (498/2010) mukaan valtiomistaja ilmoittaa asetuksella suojellun kohteen myynnistä/luovutuksesta ELY-keskukselle, joka käynnistää prosessin suojelumääräysten antamiseksi kohteelle. Kohde kuuluu edelleen asetussuojeltuihin, mutta sille on annettu uuden lain mukaisesti rakennuskohtaiset suojelumääräykset ja suojelusta tehty ilmoitus lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Prosessin myötä rekisterin ylläpitovastuu siirtyy YM:lle.

Kirkkolain nojalla suojellut rakennukset

Kohteen määrittely/merkinnät: Ennen vuotta 1917 rakennetut kirkolliset rakennukset ovat Kirkkolain suojelun alaisia. Sitä nuoremmissa kirkkohallitus voi määrätä suojeltavaksi, jos suojeluun on sellainen syy, jonka johdosta vastaavan rakennuksen suojelusta voitaisiin päättää rakennussuojelulain mukaan. Kirkollisia rakennuksia ovat kirkot ja kellotapulit, siunaus- ja hautakappelit sekä hautausmaalla olevat niihin rinnastettavat rakennukset. Kirkkopihaan sekä sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sovelletaan mitä kirkollisista rakennuksista on säädetty tai määrätty. Suojelu kohdistuu myös kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Kohteiden määrä: 548 kirkkoa, 16 siunauskappelia ja noin 200 hautakappelia (rakennettu ennen vuotta 1917).

Tietopohja: Kirkkohallituksen rekisterit.

Suojelusta päättävä taho: Kirkkohallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa päätöksen.

Muuta: Koskee myös taideteoksia.

Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla suojellut rakennukset

Kohteen määrittely/merkinnät: Ennen vuotta 1917 rakennettu kirkko on suojelunalainen. Kirkollishallitus voi määrätä sitä uudemman kirkon tai rukoushuoneen suojeltavaksi, jos suojeluun on sellainen syy, jonka johdosta vastaavan rakennuksen suojelusta voitaisiin päättää rakennussuojelulain mukaan. Suojelu kohdistuu myös kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Kohteiden määrä: 19 kirkkoa, 4 rukoushuonetta (rakennettu ennen vuotta 1917).

Tietopohja: Museoviraston rakennusperintörekisteri.

Suojelusta päättävä taho: Kirkollishallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa päätöksen.

Muuta: Koskee myös taideteoksia.

OSA III VARSINAISIIN SUOJELTUIHIN RAKENNUKSIIN KUULUMATTOMAT

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valtakunnallisesti merkittävät kohteet

Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Säilyttämisen ja muutosten laajuus ja sisältö ratkaistaan kaavoituksen kautta. (Muistio 27.10.2005).

Kansainvälisten sopimusten tarkoittamat kohteet

Maailmanperintökohteet

Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi on UNESCO:n vuonna 1972 hyväksymä kansainvälinen sopimus, jonka tavoitteena on yleismaailmallisesti merkittävän kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyminen tuleville sukupolville. Suojelu toteutuu kansallisella lainsäädännöllä.

Esitys suomalaisen kohteen ottamisesta maailmanperintöluetteloon tehdään Museoviraston valvonnassa. Luetteloon hyväksymisen ratkaisee Maailmanperintökomitea.

Kohteen määrittely/merkinnät: Maailmanperintöluetteloon pääseminen edellyttää kulttuuriperintökohteelta, että se on inhimillisen luovuuden mestariteos tai poikkeuksellisen merkittävä todiste olemassa olevasta tai jo hävinneestä kulttuurista. Kohde voi olla merkittävää historiallista aikakautta edustava rakennustyyppi tai kuvastaa tietyn kulttuurin perinteistä asutusta. Se voi myös liittyä tapahtumiin, eläviin perinteisiin, aatteisiin, uskontoihin ja uskomuksiin tai taiteellisiin ja kirjallisiin teoksiin.

Luonnonperintökohde voi kertoa maapallon historian tärkeästä kehitysvaiheesta tai olla esimerkki käynnissä olevasta ekologisesta tai biologisesta muutoksesta. Se voi edustaa poikkeuksellisen kaunista maisemaa tai olla uhanalaisen eläinlajin tyyssija.

Kohteiden määrä: 6 kulttuuriperintökohdetta, 2 luonnonperintökohde.

Tietopohja: Museovirasto.

Suojelusta päättävä taho: Valtio on sitoutunut siihen, että kohteet on suojeltu / suojellaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti (kunta/ELY-keskus/maakunnan liitto), ks. osa I.

Haagin yleissopimuksen ja 2. pöytäkirjan nojalla laadittava luettelo

Haagin vuoden 1954 yleissopimus on UNESCO:n yleiskokouksen hyväksymä humanitaarinen sopimus, jonka tavoitteena on kulttuuriomaisuuden suojeleminen aseellisten selkkausten yhteydessä. Yleissopimus sekä sen II pöytäkirja (1999) edellyttää erillisen suojeltavan kulttuuriomaisuuden luettelon valmistelua. Kohdeluettelo kattaa sekä kiinteän että irtaimen kulttuuriperinnön (rakennetun ympäristön, muinaisjäännökset, kirjastot, arkistot ja museot). Kohteet joko ovat suojeltuja tai ne pyritään suojelemaan kansallisella lainsäädännöllä, ks. osa I.

Kohteen määrittely/merkinnät: Haagin yleissopimuksen mukainen irtain ja kiinteä kulttuuriomaisuus. Kansallista kohdeluetteloja ei toistaiseksi ole.

Tietopohja: Valmistelussa, jatkossa Museovirasto.

Suojelusta päättävä taho: Luettelosta päättää valtioneuvosto, kohteiden suojelusta kansallisen lain mukaisesti kunta/ELY-keskus/maakunnan liitto, ks. osa I.

Muuta: Viranomaisvalmistelussa.

Luonnonsuojelulain nojalla suojelluiksi määrätyt

Eräissä vanhan luonnonsuojelulain 674/81 nojalla perustetuissa luonnonsuojelualueiden perustamispäätöksissä tulevat esille myös muut kuin alueen hoidon ja käytön kannalta merkitykselliset rakennukset ja rakenteet. Yksittäisten suojelualueiden kulttuuriperintöön liittyvät määräykset voivat olla hyvin yksityiskohtaisia. Näitä rakennuksia ei toistaiseksi ole sisällytetty ns. suojeltuihin rakennuksiin.

Kohteen määrittely/merkinnät: Muu suojeluarvoa sisältävä kohde.

Kohteiden määrä: Ei tietoa.

Tietopohja: MHn tietojärjestelmä Reiska.

Suojelusta päättävä taho: Ympäristöministeriö.

Muuta: saadakseen suojelustatuksen kohteet olisi suojeltava rakennusperintöä koskevilla laeilla (MRL, LaRS).

Muinaismuistolain tarkoittamat kohteet

Muinaismuistolaille suojellut rakennukset eivät enää ole rakennuskäytössä, vaan niitä käsitellään muinaisjäännöksinä, joihin kajoaminen on kielletty. Kajoamisluvan myöntää ELY-keskus Museovirastoa kuultuaan. Lähtökohtaisesti muinaismuistot ovat automaattisesti suojeltuja.